

Vissen van vroeger in het Dommeldal: Kwabaal, grote modderkuiper en negen-euger

Hoe zag het Dommeldal en de oude meanders nabij Sint Oedenrode er in de jaren '40, '50 en '60 van de vorige eeuw uit? Welke visstand was er aanwezig en welke nu zeldzame vissoorten werden er gevangen? Mark Scheepens interviewde de 81 jarige Dhr. Pieter de Koning uit Sint Oedenrode over de Dommel en de visstand in het verleden.

Kwabaal, grote modderkuiper, rivierprik. (Tekeningen: Heinrich Harder)

Vissen met fuiken en plaatjes

Pieter de Koning uit Sint Oedenrode had vroeger met zijn vader toestemming om in het Dommeldal in Sint Oedenrode te vissen. Vanaf 1940 tot 1970 is Pieter hiervoor veel in het Dommeldal aanwezig geweest. Er werd vooral gevestigd op paling en zeelt voor consumptie. Grote Modderkruipers en kwabalen kwamen regelmatig als bijvangst voor. Naast het plaatsen van fuiken die voornamelijk werden gemaakt door de zussen van Pieter, werd ook gevestigd met houten platen waarop haakjes met aas werden gespijkerd. De plaatjes werden aan de bodem bevestigd en regelmatig voorzien van vers aas. Dit was volgens Pieter een goede methode om paling te vangen. Aanvullend werd ook nog gevestigd met zelfgemaakte hengels. Veelal werden de fuiken net voor het opkomend hoog water gezet en vaak ook niet eens in sloten of greppels maar laagten in weilanden. Pieter de Koning: "Mijn pa wist precies waar wij die fuiken moesten zetten, altijd op lage plekken in weilanden en greppels in weilanden waarlangs zich het water terugtrok naar de Dommel". Als het water zich terugtrok werden de fuiken gelegegd.

Paling, grote modderkuiper, kwabaal en rivierprik

Met name na afloop van een overstroming werden bij aflopend water grote hoeveelheden paling, maar ook kwabaal, grote modderkuiper en soms ook negeneugers (rivierprik) aangetroffen in de fuiken. De kwabaal werd in een drietal oude meanders aangetroffen en bij aflopend water in de overstromingsvlakte. De grote modderkuiper was een vrij algemene vissoort en werd regelmatig gevangen in ten minste 7 meanders langs de Dommel. Ook in de uiterwaarden van de Dommel was de grote modderkuiper regelmatige bijvangst in de fuiken wat aangeeft dat de soort zich tijdens hoogwater vanuit de oude meanders verspreidde. Recent onderzoek toonde aan dat de soort nog steeds in ieder geval één van de oude

meanders voorkomt. In de periode april-mei werden volwassen rivierprikken soms in grote aantallen gevonden. Pieter de Koning: "Als de negeneuger in de fuiken aanwezig was dan waren het er vaak tientallen. Met die negeneugers konden we helemaal niks (refererend aan het feit dat ze niet te eten waren). Ons pa stond dan altijd te mopperen, weer die verrekke negeneugers".

Ze hadden het formaat van paling, hetgeen beekprik uitsluit.

Veranderingen in het Dommeldal

Daar waar Pieter en zijn vader toestemming hadden om te vissen en er veel vis aanwezig was, werd gevestigd. De meest beviste plekken waren de Moerkuilen (veenplas) en Dommelbeemden (hooilanden in beekdal) en oude meanders nabij de Boskant waar

Pieter vroeger gewoond heeft. Naast locaties in het Dommeldal werden ook slootjes bij Boskant en Sint-Oedenrode bevist. Deze slootjes stonden in open verbinding en Pieter en zijn vader wisten er een aantal zeer goede drinkkuilen voor vee die later in de zomer vaak de enige plekken waren waar water aanwezig was en waar de vis in terecht kwam. Deze drinkkuilen werden dan met fuiken bevist. Kenmerkend aan het Dommeldal tot ongeveer 1960 was het gevarieerde reliëf. Veel bolle akkers afgewisseld met laagten, moerasjes, houtwallen en steilranden. Pieter de Koning: "Veel van die akkers zijn in de jaren '60 en '70 vlak gemaakt door de bolle delen af te vlakken naar de natte delen toe. De Dommel trad ieder jaar in het najaar buiten zijn oevers en het hele dal was in de winter vaak één grote watervlakte. Het water trok zich in de loop van april/mei pas terug maar in een aantal delen bleef tot juli het water nog in de wei staan. Het dal was dus veel natter en wat reliëf betreft veel gevarieerder en mooier". Vroeger waren de oude meanders kraakhelder en zonder al te veel waterplanten. Pieter de Koning: "Na de jaren '50 raakten de meanders steeds meer dichtgegroeid met waterplanten zoals waterscheer (bijnaam voor Krabbenscheer)". Daarna werden er steeds meer karpers uitgezet en werd het water troebeler. De oude meanders werden na de jaren '70 ook steeds minder soortenrijk.

Mark Scheepens Waterschap De Dommel

Waarnemingen van Pieter de Koning van de kwabaal, grote modderkuiper en rivierprik in het Dommeldal (1940-1960).